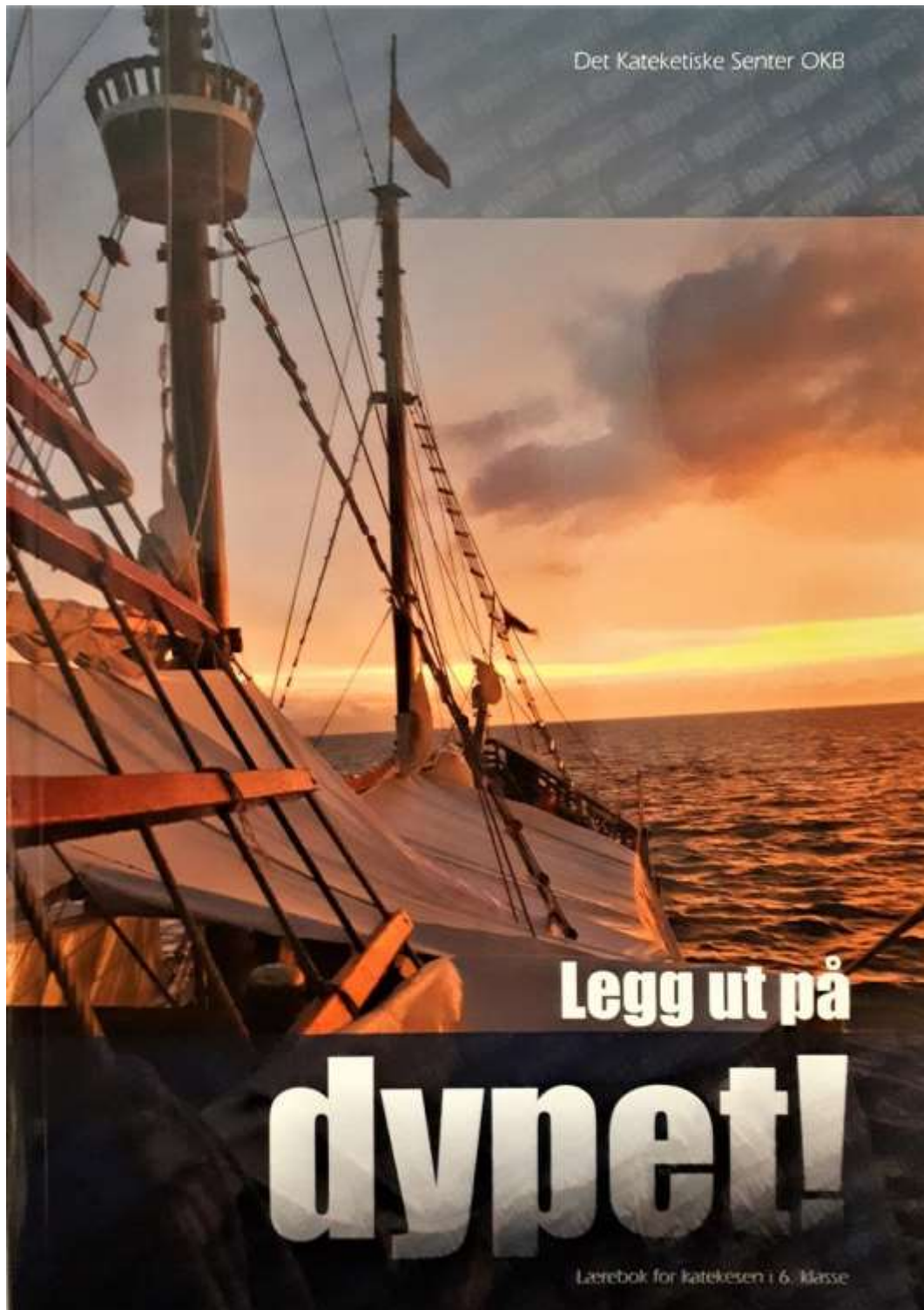

Legg ut på dypet!

- for katekesen i 6. klasse

-Lærerveiledning med oppgavefasit

Til kateketene

Velkommen til et nytt katekeseår!

Vi håper at dere alle har hatt en god sommerferie og vil gjerne ønske velkommen til et nytt år med katekese i menigheten. Vi håper det bringer mange positive utfordringer og nye erfaringer for oss alle!

Denne gangen er det en ny 6. klasse som står for tur. De fleste av barna er 11 år og er snart i ferd med å gå ut av barndommen og over i ungdomstiden. Men i denne alderen kan vi fortsatt møte mye av barnets undring, åpenhet, fantasifullhet og hemningsløshet. For mange av barna har leken fortsatt en ganske viktig plass i hverdagen. Samtidig når evnen til konsentrasjon og læring av teoretisk stoff et stadig høyere nivå. Av elever flest kan og skal vi forvente at de sitter rolig over lengre tid og følger med i katekeseundervisningen, arbeider med oppgaver og deltar i aktiviteter slik læreren har planlagt.

Barna befinner seg i en kontinuerlig identitetsdannelsesprosess. De søker de både innover i seg selv og utover mot andre. Faste og trygge rammer med voksne forbilder og autoriteter blir viktige i en tid da mye blir nytt og mange oppdager nye og ukjente sider ved seg selv. Barna søker å orientere seg og finne sin plass i en verden som er stor og uoversiktlig. Søken etter nye kunnskaper og ferdigheter begynner å ta en ny vending; barna forstår mer og mer av de store sammenhengene. De begynner å se seg selv og ulike fenomener i et større perspektiv; den historiske dimensjonen blir en stadig mer integrert del av barnets tenkning.

I fjor fordypet barna seg i Guds betydning for deres liv og deres valg. I år skal vi gripe tak i temaene *ekkesiologi* og *kirkehistorie*. Fordi dette er helt nytt stoff for de fleste av barna er det viktig å ta utgangspunkt i det de allerede kjenner til fra før; Kirken i dag. Så trekker vi linjene helt tilbake til Kirkens opphav allerede før Kristus, til Guds pakt med Abraham og Guds Lov gitt til Moses på Sinai. Deretter kommer vi til det viktige momentet; innstiftelsen av Den nye pakt i Kristus, nattverden, hans død og oppstandelse. Vi ser at på denne måten blir eukaristien et stadig tilbakevendende tema i katekesen. Vi kan dvele litt ved dette. La barna få en fornemmelse av Kirkens lange eukaristiske tradisjon ved å se at den nattverden vi feirer i messen i dag er den samme som Jesus innstiftet for 2000 år siden.

Andre viktige perspektiver i vår forståelse av Kirken er *misjonsbefalingen* og *apostolisiteten*. Det ligger i Kirkens natur og vesen at samtlige mennesker er kalt og invitert til å ta del i samfunnet med Gud i Kirken. Og Kristus selv har befalt at budskapet skal ut til alle. Budskapet om Jesu Kristi død og oppstandelse er overlevert til oss i sin helhet, ikke gjennom brev han skrev til oss, men gjennom mennesker; apostlene som har vitnet om ham. Ved å fordype hvordan Kirken vokste frem, blir det tydelig hvordan den bygger på Kristus og den fullmakt han ga apostlene. Og det er ikke bare det at vår kirke bygger på apostlenes lære, men paven, som Den katolske kirkens overhode står i en direkte og ubrutt linje tilbake til Peter – Klippen, som Herren har bygget sin Kirke på. Det kan være litt av en oppdagelse for noen og enhver av oss, voksne som barn, at vi er en del av den samme Kirken som Kristus selv grunnla. Dette innebærer et *ansvar* som troende; å leve i Kristi Ånd og vitne om Ham for mennesker som ikke kjenner Kristus og for de generasjoner som kommer etter oss.

En av Kirkens viktigste oppgaver er å formidle Guds nåde i sakramentene. Men i et annet og minst like viktig perspektiv er Kirken også å forstå som Guds folk underveis. I læreboken for 6. klasse har vi valgt å bruke skips-metaforen som et pedagogisk grep for å fortelle om Kirken. Dette er ikke noe nytt som vi har funnet på. Kirken har vært sammenlignet med et skip allerede fra begynnelsen av.

Katekesemålene for 6. klasse

På det 6. klassesertrinnet er temaet for katekesen "Kirken og dens opphav". Vi vil her for ordens skyld kort gjengi det som er læringsmålene for 6. trinn i "Retningslinjer for katekesen". Samtidig vil vi gjerne presisere at disse ikke må forstås som en tvangstrøye for undervisningen, men skal snarere virke veiledende. Slik læreboken er skrevet bygger den på, og dekker, alle disse læringsmålene. Derfor er det i undervisningen enklest å alltid følge bokens temagjennomgang, og arbeide videre med lærebokens stoff i undervisningen.

- Kirke (ecclesia) betyr "sammenkalling". Gud kaller sammen sitt folk. Vi er forent som menighet og med alle som tilhører kirken over hele verden. Vi lever av Kristi ord og av eukaristien, slik blir vi selv Kristi legeme. Forbønn for hele Kirken og alle mennesker.
- Kirkens opphav: Den gamle pakt med jødene (Guds folk, offer) og den nye pakt i Jesus som gjelder alle folkeslag. Løftet om det evige liv.
- Hierarkiet, skjelettet i kroppen: Paven er Peters etterfølger, den første blant apostlene. Biskopene er apostlenes etterfølgere. Prestene er biskopens hjelpere. I kraft av den Hellige Ånd formidler kirkens tjenere Guds nåde og kjærlighet, og de veileder hans kirke. Prestevielse (ordinasjonens sakrament).
- Alle kristne sammen er Kristi legeme, Guds folk. Som kristne har vi alle det ansvar å bygge opp Kirken, å ta vare på hverandre og styrke hverandre på veien mot Gud. Vår oppgave å formidle Kristus gjennom våre liv.
- Jesus underviser sitt folk og grunnlegger sin Kirke. Han kaller sine apostler og skolerer dem.
- Kirken fødes ved Jesu død og oppstandelse.
- Emmaus og utsendelsen av apostlene
- På pinsedagen begynner Kirken sin misjon i verden, og det er den Hellige Ånd som inspirerer og veileder Kirken, Guds folk, underveis.
- Kristus fortsetter å være til stede for oss i Kirken. Kirken lever av Kristus, i ham og for ham; han lever med den og i den. I Kirken finnes det et stort mangfold. Det er Den Hellige Ånd og Åndens virke i sakramentet, særlig i eukaristien, som gjør troende ett i Kristus. Derfor er det en selvfølge at andres lidelse også er min.
- De første kristnes liv, kristenforfølgelsene. Hl. Laurentius, Hl. Agnes.
- Misjonen. Vi er sendt til å gå ut og forkynne Guds ord og gjøre alle folkeslag til disipler. Paulus, den første og største misjonær. Hl. Frans Xavier. Hl. Bonifatius.
- Kirken i alle verdensdeler.

Til sist er alt dette sammenfattet i et oppsummerende *hovedmål* for hele trinnet: "Å formidle at Kirken er bygget på Kristus og at Den Hellige Ånd er med oss. Han gir de kristne styrke, mot og lys. Derfor har kirken spredt seg over hele verden og frembrakt store mennesker."

Katekesen henvender seg til hele mennesket, men handler først og fremst om trosopplæring og trosformidling. Derfor er det viktig å ha *katekesens fire grunnaspekter* som et bakteppe for arbeidet i katekesen. Disse grunnaspektene er fra gammelt av:

- Troen *kjennes og bekjennes*. Vi bør vite og forstå hva vår tro innebærer. Troen er sammenfattet i trosbekjennelsen, sakramentene, menneskets kall til å leve etter Kristi Ånd og de ti bud, bønn; særlig "Fader vår".
- Troen *feires*. I liturgien og gjennom sakramentene feirer vi det vi tror på og tar i mot Guds nådegaver.
- Troen *blir til liv*. I vårt liv får troen form. Der virker Guds nådegaver, der lever vi vårt kristne kall bygget på et levende og personlig forhold til Gud.

- Troen *utrykkes i bønn*. I bønnen uttrykker og styrker vi vårt forhold til Gud. Bønnen er grunnlaget for all tro, feiring og liv i Kristus.

Lærebokens oppbygning

Lærestoffet i boken er delt i ni kapitler. Det er rimelig å regne med at det er omtrent ni katekesedager i året dersom det finner sted en katekese hver måned utenom ferier. Vi har lagt det opp slik at hver av de ni kapitlene kan representere en leksjon, det vil si en undervisningsdag. Som kateket kan vi derfor velge å legge opp undervisningen slik at klassen alltid arbeider med en leksjon pr. gang, men dette kan selvsagt sjongleres etter som det passer med situasjonen. Derimot anbefaler vi at undervisningsstoffet gjennomgås i den kapittelrekkefølgen de står i læreboka, da kunnskapsstoffet i de senere kapitlene bygger på de foregående. Dersom det blir tid til det er det lurt å ha en oppsummering av alt lærestoffet på den siste undervisningsdagen før sommerferien.

For di vi i denne læreboken har lagt skips-metaforen til grunn som et pedagogisk grep for å lære om Kirkens opphav og ulike sider ved Kirken, følger også alle kapitlene en underliggende fortelling om et skip som bygges for så å dra ut på verdensomseiling. På denne måten blir de lange linjene i Kirkens historie fra dens begynnelse gjennomgått. Men vi har i denne sammenheng naturligvis lagt hovedvekt på innstiftelsen av Den nye pakt, Den Hellige Ånds inntog i pinsen, den første misjoneringen og urkirken. Den senere Kirken presenterer vi her først og fremst i sammenheng med temaet misjon, og da med henblikk på noen helgener som er særlig knyttet til misjonshistorien.

Kapittel 1, "Skipet bygges", omfatter tiden fra Abrahams pakt med Gud i gammentestamentlig tid og frem til og med Den nye pakt i Kristus.

Kapittel 2, "Sjøsetting", handler om at Jesus fortsetter å være med Kirken også etter hans himmelfart. Her vises det til Kristi tilstedeværelse i sakramentene samt evangelienes beretninger om Kristi tilstedeværelse for disiplene også etter at han var død og oppstanden.

Kapittel 3, "Vind i seilene", handler om den Hellige Ånd som blir gitt apostlene. Her forklares også kort treenigheten. Den Hellige Ånd knyttes her spesielt til Jesu dåp i Jordan, til dåpssakramentet og til dens virke i Kirken.

Kapittel 4, "Mannskapet om bord", er ikke like mye et historie-kapittel, men handler om hvordan vi forstår Kirken som "oss" som er i den. Dette knyttes da opp mot kallelsen av disiplene og hver og en av oss. Fellesskapet i Kirken kan sees på som en stor familie, og kommunionen synliggjør vårt fellesskap med Kristus. Kirkens hierarki står her sentralt; Paven, biskopene og prestenes roller. I denne forbindelse er Peters fullmakt og apostolisiteten sentral.

Kapittel 5, "Kompasset", er et kort kapittel der vi gjør oss kjente med den nikenske trosbekjennelsen, Bibelen og katekismen, som alle utgjør sentrale tekster i Kirkens læregrunnlag.

I Kapittel 6, "Vi letter anker", leser vi om misjonsbefalingen og om Paulus, som regnes som den første hedningmisjonæren. Misjon knyttes her også opp mot syndsforlatelse og botssakramentet, som apostlene og dermed prestene, har fått i oppdrag å forvalte.

Kapittel 7, "Hard sjøgang", behandler urkirken og de første kristnes kår. Vi leser om to martyrer i urkirken, den hellige Laurentius og den hellige Agnes. Videre trekker vi linjen til den tidlige middelalderkirken, som først og fremst misjonerte for de hedenske folkeslagene i Europa nord for

det sentrale Romerriket, og vi leser om den Hellige Bonifatius som var misjonær i Tyskland. I den siste delen av kapitlet kommer vi til den misjonen som fulgte med de oversjøiske ekspansjonene mot slutten av middelalderen og rettet seg utover Europas grenser. I denne sammenheng leser vi om jesuittmisjonæren den hellige Frans Xavier.

Kapittel 8, "I sammen båt", handler i hovedsak om Kirkens felleskap i dag. Vi består av folk fra mange forskjellige kulturer. Alle har ulike gode egenskaper, gaver, som kommer til nytte i Kirken. Vi er kalt til å leve i fred og kjærlighet med hverandre etter Kristi forbilde. Kirkens felleskap og enhet i verden blir særlig synlig ved viktige hendelser og begivenheter.

Kapittel 9, "På jordomseiling", søker vi et overblikk over hvordan misjonsbefalingen er den avgjørende faktor for at Kristi budskap har bredt seg ut over hele verden og at Kirken i dag er å finne i alle land. Vi leser om Kirkens historie i tre land utenfor Europa; Filippinene, Sri Lanka og Vietnam.

Til hvert kapittel i boken er det laget spørsmål og oppgaver til teksten. Disse spørsmålene og oppgavene har flere funksjoner. De kan fungere som kontrollspørsmål slik at elevene kan teste om de har fått med seg det de har lest og lært om. De kan også brukes til å tenke bedre gjennom stoffet, eller som spørsmål til plenumsdiskusjoner i undervisningen. Elevene bør ha en skrivebok hver til å skrive besvarelser i.

Bønn og meditasjon er en sentral del også av barns religiøse utvikling. Og å be er noe som må læres og oppøves. Derfor har vi også på dette årstrinnet med noen ulike korte bønner for hvert kapittel i boken. De er alle hentet fra *Bønnebok for Den katolske kirken*. De kan bes i plenum, for eksempel før undervisningen avsluttes.

I forbindelse med ekklesiologi skal elevene i år arbeide med forskjellige bibeltekster og øve på å slå opp og lese i Bibelen. Derfor bør det være et klassesett med bibler tilgjengelig de gangene vi skal arbeide med dette i undervisningen.

På 6. trinn kan vi godt gi elevene leselekser eller hjemmeoppgaver, men dette må kateketen vurdere selv avhengig av elevgruppen. For noen elever fungerer det godt å lese et kapittel om et helt nytt tema som de ikke har blitt undervist i før, om man kan be dem lese om det nye temaet i forkant av neste katekesedag slik at de er forberedt. Men for de fleste elever fungerer det muligens best å lese kapitlet etter at temaet har vært gjennomgått i undervisningen, fordi det vekker større interesse å få noe fortalt muntlig først, for deretter å lese om det selv etterpå. Andre hjemmelekser kan for eksempel være å lære en bønn utenat. Likevel må vi huske på at ikke alle barna har muligheter, tid eller overskudd til å gjøre lekser til katekesen overhodet. Derfor er det viktig at vi alltid også muntlig gjennomgår og arbeider med alle de sentrale sidene av lærestoffet i undervisningen, slik at også de elevene som ikke leser læreboken, verken før eller etter katekesen, får mulighet til å lære det som er viktig.

I denne lærerveiledningen begynner vi med å gi en kort oppsummering av hvert av lærebokkapitlene. I den forbindelse peker vi på hva som er hovedpunktene i teksten og de viktigste målene for elevenes læring. Noe teologisk og kirkehistorisk bakgrunnsstoff blir i den forbindelse trukket inn der dette er på sin plass. Vi gir fasit til de spørsmålene og oppgavene der det finnes konkrete svaralternativer. Der det ikke finnes konkrete svaralternativer kommer vi med veiledende stikkord for hva en besvarelse bør inneholde. De forslagene til aktiviteter vi her gir til noen av lærebokkapitlene er øvelser som kan gjøres som en del av undervisningsopplegget. Men det kan selvsagt også benyttes andre opplegg. Det er helt opp til kateketen å utforme undervisningen etter egne og andres ideer, og etter elevenes behov. Foran hver leksjon kan det uansett være nyttig å lese det aktuelle lærebokkapitlet og lærerveiledningens oppsummering.

INNLEDNINGEN

I det vi starter opp med den første katekesen på høsten er det ikke så lenge siden barna har hatt sommerferie. Vi begynner her med en kort og hverdagslig innledning til temaet "Kirken". Vi tar utgangspunkt i det som er situasjonen for katolske barn i Norge, nemlig at de tilhører en minoritet og at mange andre barn (og voksne) rundt dem ikke vet så mye om Den katolske kirken. Mange katolske barn i Norge har opplevd å få mange "rare" spørsmål om den katolske Kirken og det å være katolikk. Derfor kan noen barn føle at de er litt "unormale". Her møter vi barna med forståelse for dette, samtidig som det påpekes at i det store perspektivet er katolikkene slett ingen minoritet, men faktisk det største kirkesamfunnet i verden. Og sånn sett er ikke katolikker noe ekstraordinære, men tvert imot temmelig alminnelige og gjennomsnittlige mennesker.

Kap. 1: SKIPET BYGGES – Gud forbereder Kirken

I det første kapitlet begynner vi med historien før Jesus stiftet Kirken. Det nye Guds folk har en lang forhistorie som vi finner utførlig beskrevet i det Gamle Testamentet. Det er meget viktig å vise barna sammenhengen mellom Guds folk, Israel, og Kirken – Den nye pakts folk. Det er en kontinuitet mellom Israel og Kirken. Jesus sier om seg selv at han er kommet for å samle de bortkomne sauene av Israel (Matt. 15, 24), og han sender ut sine apostler for å gjøre det samme (jf. Matt. 10, 5 ff). Han er ikke kommet for å stifte kirken som en erstatning for Guds folk, men for å utvide pakten til å gjelde alle mennesker.

For å vise dette i katekesen tar vi liksom barna med opp på et fjell for at de skal få et utvidet perspektiv på Kirken. De vil se sammenhengen mellom de erfaringer de har, det de vet om Kirken fra før og det nye de lærer. Vi søker å få et overblikk over hovedtrekkene i frelseshistorien. Abraham og Moses er i så måte to sjelsettende gammeltestamentlige skikkelser. Og i Guds løfter til disse to store patriarkene lå det allerede et frempek om Kristus. Ja, hele Det gamle testamente peker frem mot Den nye pakt i Kristus. Siste del av kapitlet, "Kristus", handler om Jesu forberedelse av Kirken gjennom kallelsen av disiplene og om slutningen av Den nye pakt. På samme måte som Abraham og Moses samlet sitt folk for å dra ut i det ukjente, samlet også Jesus sitt folkelige fellesskap, disiplene, for å sende dem ut i verden. Undervisningen skal antyde denne analogien og de typologiske likhetene mellom Abraham, Moses og Jesus, og samtidig vise at alt kulminerer og fullbyrdes i Jesus Kristus.

Fasit til spørsmålene:

s. 5

1. "Han stolte på gud", "Han var glad i Gud" samt "Han gledet seg over reisen" (kan også være et godt svar).
2. Gud viste Abraham sin storhet og kjærlighet ved å gi ham et løfte om et nytt land og at hans etterkommere skulle bli mange. Han gav Abraham og Sara barn, selv om Sara var meget gammel og ikke kunne få barn og han velsignet Abraham.
3. Et alter er et stort steinbord. På Abrahams tid brukte de alteret til å slakte dyr på, som regel sauer, som de ofret til Gud.
4. Under eukaristien i messen bruker presten alteret til å konsekre brød og vin på. Da forvandles brødet og vinen i virkeligheten til Kristi legeme og blod. Men vi kan ikke se eller på noen annen måte sanse at nattverdselementene er blitt forvandlet.

s. 6

1. En pakt er en avtale som to parter har inngått der begge parter forplikter seg til å innfri og holde sine løfter.
2. Pakten mellom Gud og Israel gikk ut på at Gud skulle føre folket ut av trelldommen i Egypt og til Det lovede landet der det var svært godt å leve, mens folket på sin side skulle holde seg til Guds lov som var gitt til Moses på Sinaifjellet. Dette betydde at Gud ville sørge for sitt folk og føre dem frem til det som er godt.
3. 1: "Du skal ikke ha andre guder enn meg" 2: "Du skal ikke misbruke Herren din Guds navn" 3: "Du skal holde hviledagen hellig" 4: "Du skal ære din far og din mor" 5: "Du skal ikke slå i hjel" 6: "Du skal ikke bryte ekteskapet" 7: "Du skal ikke stjele" 8: "Du skal ikke tale usant om din neste" 9: "Du skal ikke begjære din nestes eiendom" 10: "Du skal ikke begjære din nestes ektefelle, eller hans slaver eller andre som hører til hos din neste".
4. Når vi leser i det Gamle Testamentets bøker kan vi få flere frempek mot Kristus og den Nye Pakt som skulle innstiftes og avløse den Gamle Pakt i Moseloven. Vi finner dette blant annet allerede i Guds tale til Abraham som vi leser i 1. Mos. 12, 2-3. Her leser vi at en dag skal alle folk på jorden få

del i den samme velsignelse som Abraham fikk. Også i profetenes taler kan vi lese at Gud har latt dem få vite at han ville sende sin Sønn, Messias, og at i og med ham skulle det begynne en helt ny tid.

s. 7

1. "Ordet" og "Det sanne lys" er Kristus.
2. Teksten sier at Jesus var Kristus og at han derfor var Gud selv.

s. 8

1. Kristus kom til verden for å innstifte Den nye pakt. Den nye pakt omfatter alle folkeslag i verden, og hvert menneske som tror på ham vil Gud fri fra syndene og føre til det evige liv hos ham i hans rike.
2. Jesus sluttet den nye pakt ved sitt siste måltid med disiplene, dagen før han ble tatt og korsfestet. Da tok han et brød, takket, brøt det, gav det til disiplene og sa: "Dette er mitt legeme som gis for dere. Gjør dette til minne om meg." På samme måte tok han kalken etter måltidet og sa: "Denne kalken er den nye pakt i mitt blod, som utøses for dere." Da han hang på korset og var død stakk de et spyd i hans side og det rant ut blod. Slik ble hans blod utøst slik han hadde forutsagt under det siste måltidet, og den nye pakten trådte da i kraft.
3. Vi kan vise at vi tilhører det nye folket ved å elske hverandre på samme måte som Jesus elsket sine disipler og oss.

s. 9

1. Det betyr at de skulle gå ut til folk og forkynne Kristus. På samme måte som de før hadde fanget fisk inn i garn så skulle de nå samle mennesker inn i Kirken. Ikke for å ta livet av dem, men tvert i mot for å befri dem fra fortapelsen.
2. Gud kaller oss til Kirken for å bruke våre evner i hans tjeneste og til å vitne om ham i verden. Alle mennesker har forskjellige evner, og derfor er hver enkelt kalt til å fylle forskjellige oppgaver i Kirken. Slike oppgaver kan være å være prest, ministrant, kirketjener, biskop, arrangere kirkekaffe, jobbe med nødhjelp eller bistandsarbeid og så videre.

Forslag til aktiviteter:

1. Å gi alt for Kristus

Denne aktiviteten tar opp deltemaet Jesu kallelse av disiplene i lærebokens kapittel. Hensikten med dette opplegget er å spille på en hverdagslig allegori over Jesu oppfordring om det å skulle ofre alt for å følge ham og vinne det som er mye større enn alt; Guds rike.

Lese: Luk. 9, 57-62. Materiell: Bilder av fine ting som du tror at mange barn og unge ønsker seg fra reklamekataloger, f. eks ipod, wii, merkeklær, smykker, sportsutstyr, sykkel etc. Skriv ned prisene på gjenstandene på et ark for deg selv. Papir og blyanter. Bibler og godteri. Tid: ½-1 time.

Klistre bildene opp på tavlen og gi hvert bilde en referansebokstav. Gi hver deltaker et stykke papir og en blyant, dersom de ikke har det med. Barna skal studere på bildene og skrive opp hva de tror tingene koster. Så tar dere en runde der alle avslører sine prisantakelser for hver ting. Til slutt forteller du hva som er den riktige prisen. Den av barna som kom nærmest får litt godteri.

Plenumsspørsmål: Blir disse tingene solgt til de prisene som dere hadde forventet? Tror dere at det er noen skjulte omkostninger dersom dere vil spare sammen til å kjøpe en av disse tingene?

Les Luk. 9, 57-62. Til diskusjon. Hvorfor svarer Jesus på denne måten? Forklar at noen mener at grunnen til at mannen ville vente med å følge Jesus var at faren hans ikke var død ennå og at han derfor ville vente til han var død for å få arven sin.

Hva var denne mannen ikke villig til å "betale" for å følge Jesus? Hvilke omkostninger og avkall er forbundet med å følge Jesus? Er du rede til å leve med disse omkostningene og avkallene? I noen land kan det være farlig å være kristen. Noen kristne blir forfulgt eller utstøtt av sine familier. Kan du si "ja" til det å følge Jesus? Forklar hvorfor/hvorfor ikke.

2. Å fiske

Også denne aktiviteten er videre arbeid med fortellingen om Jesu kallelse av disiplene Simon, Jakob og Johannes i Luk. 5,1-11. Vi spiller her videre på fiskermetaforen som Jesus selv bruker når han snakker om det å være en apostel eller en misjonær.

Forberedelser: Avtal en rundvisning i en sportsfiskerforretning ved en fagperson, eller be en sportsfisker i menigheten eller en du kjenner, komme på besøk til katekesetimen og ta med seg noe fiskeutstyr. Sedler med spørsmål til gruppearbeid.

Materiell: Bibler, agn til hver deltaker eller fjær og snøre/tråd til å fremstille agn, hvite postkort, teip, eventuelt klistremerker med fiskemotiv.

Tid: 1 ½ - 2 timer.

En medarbeider i en sportsfiskerforretning (eller en sportsfisker) forteller om fiskemetoder og teknikker. Vedkommende kan gjerne vise frem forskjellige slags agn og forklare hvordan de brukes. Forskjellen mellom de ulike typene agn og de ulike kroktypene som kan kjøpes må også forklares. Be eksperten forklare hva slags agn som brukes til de ulike fiskearter. Har for eksempel fiskenes størrelse noe å si for hva slags krok og agn som brukes? Har fiskenes vaner, som for eksempel hvor dypt de lever i vannet, noe å si for om de biter på kroken? Eksperten må også gjerne vise frem annet sportsfiskerutstyr som stenger, sneller, vester, støvler o.s.v.

Etter rundvisningen samles gruppen i katekeselokalet. Del barna opp i grupper på toppen 4 personer. Så kan dere be en kort bønn.

Bønn:

Jesus, hjelp meg å forstå ditt ord. Jeg takker og priser deg.
Amen.

Gruppearbeid: Gruppene leser Luk. 5, 1-11. Så arbeider de sammen med disse arbeidsoppgavene og noterer svarene i skrivebøkene:

1. På hvilken måte kan sportsfiske sammenlignes med den teksten vi nettopp leste?
2. På hvilken måte kan sportsfiske sammenlignes med at vi også bør fortelle andre om Jesus?
3. Forskjellige typer agn blir produsert for å få fisk på kroken. Drøft hvordan du kan gjøre budskapet om Jesus spennende for dine kamerater og venner.

I plenum: Når gruppene har arbeidet i ca 15 minutter så samles alle i plenum og drøfter hva det er blitt snakket om i gruppene. Læreren leder dette og spør alle gruppene i tur.

Individuelt arbeid: Hver av deltakerne får et agn eller en fjær og snøre/tråd. Del også ut de hvite postkortene. Fra bibelteksten de nå har lest og arbeidet med skal alle velge seg en setning som betyr noe spesielt for dem og skrive den ned på kortet. Fiskeagnet skal også teipes på kortet. (Alternativt kan man bruke klistremerker med fiskemotiv dersom man ikke får tak i agn eller fjær og snøre.) Så kan barna dekorere kortet med farger hvis de har lyst.
Forsøk å få deltakerne til å forstå at dette postkortet med fiskeagnet på skal minne dem om at de bør fortelle andre om Jesus.

Kap. 2: SJØSETTING – Jesus blir med oss

Dette er et kort kapittel som søker å påpeke og illustrere Kristi tilstedeværelse i Kirken. Det kan være vanskelig selv for voksne å forstå hvordan vi kan si at Kristus er med Kirken også i dag. Men vi begynner kapitlet med det barna kjenner til fra før og minner om de syv sakramentene, der Kristi nærvær i Kirken kanskje blir mest tydelig for de fleste av oss. Det er viktig at barna i denne sammenhengen ikke får tegnet et altfor høytidelig bilde av sakramentene, men at vi heller "avdramatiserer" og påpeker at sakramentene kommer til oss i våre alminnelige liv på en helt naturlig måte. Blant annet på denne måten er Kristus nær og ikke fjern for noen av oss.

En av teologiens mest sentrale tema er kristologien, og i studiet av Kristus er det naturligvis Bibelen som utgjør noe av det viktigste grunnlaget for det vi kan si om Kristus og hvordan han er. I læreboken går vi her til evangeliene og ser nærmere på to beretninger; "Jesus stiller stormen" (Matt. 8, 23-27) og "På veien til Emmaus" (Luk. 24, 13-35). Hovedpoenget i denne sammenheng blir hvordan Kristus fremstår under ulike skikkelser.

"Jesus stiller stormen" er kanskje en av de mest utpregede underfortellingene, men begge disse fortellingene er underfortellinger i den forstand at de begge handler om at det skjer noe helt ekstraordinært knyttet til Jesus. I den første beretningen møter vi Jesus Kristus som menneske i det han er på sjøen sammen med disiplene, og han redder dem alle fra å drukne ved å true vinden til å stilne av. Vi leser at disiplene underet seg over denne handlingen og spurte "Hva er dette for en?" De forsto ennå ikke at han var Kristus og at det var derfor han kunne gjøre under.

I den andre beretningen møter vi Kristus først som *den oppstandne* som disiplene ikke kjenner igjen. De ser rett på han og de snakker med ham, men det faller dem ikke inn at det er Kristus. Det er først når de er kommet til byen og har bestemt seg for å holde måltid med "den fremmede" at de, i det han bryter brødet, kjenner ham igjen. Øyeblikket etterpå er han som fordunstet og tilbake står brødet og vinkalken på bordet. Disse disiplene vandret rundt med Jesus og ble undervist av ham i mange år. Men det var først i brødet og vinen som sto igjen at disiplene for aller første gang virkelig så Kristus, og først da fikk de troen.

Evangelieberetningene viser oss at i eukaristien er Kristus på ingen måte mindre til stede for oss i brødet og vinen enn han var for disiplene som mennesket Jesus, skjønt den gang var det svært få av dem som trodde på ham.

Vi avslutter kapitlet med misjonsbefalingen som er meget sentral for forståelsen av både Kirkens vesen og historie. Misjonsbefalingen er et premiss for at vi i dag kan delta i Kristi nattverd, for hadde ikke disiplene vært sendt ut for å døpe folk av alle slag så hadde budskapet heller ikke nådd frem til oss i dag.

Fasit til spørsmålene:

s. 11

1. Disiplene ble redde fordi de trodde at båten skulle gå under og at de skulle havne i sjøen og drukne.
2. Disiplene ble redde fordi de ikke stolte på at det kom til å gå bra selv om de hadde Jesus med seg. Jesus ble sint på dem fordi han var skuffet over at disiplene, som nettopp var de menneskene som sto ham aller nærmest, hadde så liten tillit til at han skulle sørge for dem. Dette viste at de hadde liten tro.

3. Jesus viser i denne beretningen at han er Guds Sønn ved å gjøre et under; stormen stilner på hans befaling. Slikt kan vanlige mennesker naturligvis ikke gjøre.

4. Disiplene ble forundret fordi de hadde liten tro og liten tillit til Jesus. De hadde ennå ikke skjønnt at Jesus var Guds Sønn og regnet derfor ikke med at han var i stand til å gjøre et slikt under.

s. 12

1. Han sluttet seg til dem da de gikk på veien til Emmaus, men de trodde da at han var en fremmed.

2. Disiplene så at det var ham da de satt til bords og han brøt brødet.

3. Jesus er til stede for oss i dag i Kirken. Og først og fremst er han virkelig til stede i brødet og vinen som presten konsekreterer under eukaristien.

4. Det var Jesus som gav disiplene misjonsbefalingen før han fór opp til himmelen. Han sa: "Meg er gitt all makt i himmel og på jord. Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler, idet dere døper dem til Faderens og Sønnenes og Den Hellige Ånds navn og lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende."

Forslag til aktiviteter:

1. Skuespill: Jesus stiller stormen

Skuespillet bygger på Mark. 4, 35-41, Matt. 8, 23-27, Luk. 8, 22-25.

Kopier opp skuespillet slik at alle deltakerne får et eksemplar hver.

Alle som er til stede deltar. Bestem hvem som skal være Jesus og hvem som skal være fortelleren. (Dersom ingen av barna ønsker å være fortelleren kan kateketen være det.) De andre deltakerne er disipler. Deretter ser alle gjennom skuespillet og markere gjerne sine replikker/roller som de skal ha underveis. Øv gjennom skuespillet en gang før dere spiller det "ordentlig". Dersom det skal fremføres for noen andre (f. eks en annen katekeseklasse), øv gjennom et par ganger.

JESUS STILLER STORMEN

Roller: Jesus, disiplene, forteller.

Alle: *Sitter i en ring når dere skal begynne fortellingen.*

Fortelleren: Jesus og disiplene sto ved bredden av Galileasjøen. Det er en stor sjø i Israel. Rundt sjøen er det fjell som strekker seg høyt mot himmelen. Får jeg se hvor høye fjellene er?

Disiplene: *Strekker seg opp og viser hvor høye fjellene er.*

Fortelleren: Det hadde vært en lang og slitsom dag. Fra tidlig på morgenen hadde Jesus undervist og helbredet mennesker som var kommet til ham. Det begynte å bli mørkt og nå var det tid for å dra hjem.

Jesus: Vi farer over sjøen. Nå går vi om bord.

Jesus og disiplene: *Går om bord i "båten". Sitt på rad to og to.*

Fortelleren: Jesus som var trøtt fikk sitte akterut og hvile seg. Han sovnet straks.

Jesus: *Legger seg ned forrest i "båten" og "sover".*

Fortelleren: Sjøen lå blank som et speil og det var helt stille. De kunne se helt til den andre siden av sjøen, til tross for at det var langt unna. Fordi det ikke var noen vind tok de frem årene. Alle tok i slik at de kunne komme seg av gårde.

Disiplene: *"Ror" i takt.*

Fortelleren: Plutselig begynte det å blåse litt. "Legg vekk årene, vi heiser seilet isteden", sa Peter.

Disiplene: *Drar i "tauet" og heiser opp "seglet".*

Fortelleren: Så var seglet oppe og disiplene satte seg ned igjen. Det var kjent at det kunne blåse opp fryktelige stormer på Galileasjøen. Plutselig ble vinden sterkere slik at bølgene ble hvite av skum, og vannet slo inn i båten. Disiplene kjempet med vannet, og de øste så mye de bare orket.

Disiplene: *"Øser" vann ut av båten.*

Fortelleren: Sjøen som hadde vært så stille og tam, var nå som et vilt dyr. Bølgene pisket over den lille båten. Det kunne ikke ende godt. Båten ville snart være full av vann og synke. De ville alle bli dratt ned i dypet. Båten gyanget slik at disiplene nesten falt ut.

Disiplene: *Holder seg fast i hverandre og gynger til hver side.*

Fortelleren: Nå kom frykten over dem.

Disiplene: *Hjelp oss Jesus, vi synker!*

Fortelleren: Men hvor var Jesus?

Disiplene: *Ser seg rundt og oppdager at Jesus ennå ligger foran i båten og sover. De to som sitter rett bak ham tar ham i skuldrene og roper: "Våk opp! Bryr du deg ikke om at vi drukner?"*

Jesus: *Reiser seg og strekker på seg. Roper: "Vær stille!"*

Fortelleren: Vinden roet seg og ble til krusninger på vannet. Da alt var blitt rolig vendte Jesus seg til disiplene.

Disiplene: *Ser forskrekket ut.*

Jesus: *Står og ser på disiplene. Sier: "Hvorfor var dere redde? Stoler dere ikke på meg?"*

Fortelleren: Men disiplene kunne ikke svare. De var nesten like forskrekket over det Jesus hadde gjort som over selve stormen. "Hvem er han?" tenkte de. "Hvem har hørt om noen som kan stille en voldsom storm?"

Kap. 3: VIND I SEILENE

I dette korte kapitlet tar vi for oss Den Hellige Ånd. I teksten veksler vi hele tiden perspektivet mellom det historiske aspektet ved aposteltiden og det barna vet om Kirken fra før. På denne måten kommer kontinuiteten mellom Jesu forberedelse av Kirken, de første kristne og oss i dag klart frem. For eksempel ser vi spesielt på Jesu dåp i Jordan og dåpssakramentet i dag.

Pneumatologien er læren om den Hellige Ånd. Vi åpner kapitlet med et sitat fra Johannes evangelium. Om Den Hellige Ånd lærer vi her at han er ikke noe menneskene kan kontrollere og han kan for oss til tider virke helt irrasjonell og utilregnelig. I lærebokteksten søker vi innledningsvis kort å redegjøre for Den Hellige Ånd som en av personene i Treenigheten. Den Hellige Ånd har vært med fra begynnelsen av akkurat slik som Sønnen, Kristus. I skapelsen av verden var Den Hellige Ånd virksom. Derfor var han altså slett ikke noen ny figur på den historiske arena da vi i evangeliene leser om at han kom over Jesus som en due etter hans dåp (Matt. 3, 13-17, Mark. 1, 9-11, Luk. 3, 21-22, Joh. 1, 32-34), eller da han kom over apostlene som ildtunger på pinsedagen noen år senere (Apg. 2,1-11). Men det vi får høre om i evangeliene og i Apostlenes gjerninger er Den Hellige Ånds inntog i Kirken i forbindelse med at Jesus var fart bort. Av dette ser vi at på samme måte som han var medvirkende i skapelsen av verden (1. Mos. 1, 2), var han også medvirkende i grunnleggelsen av Kirken.

Vi dweler her ved beretningene om Den Hellige Ånd ved Jesu dåp og i den første kristne tiden. Hans virke manifesterte seg for menneskene i form av underlige empiriske utslag, og de som var vitner til det har skrevet det ned. Vi skal la barna oppdage de to svært forskjellige skikkelsene Ånden opptrer under som en due og som ild, og vi kan la dem reflektere over hva dette kan bety.

De første kristne som ble døpt erfarte Ånden på en svært spesiell måte og som en meget skjellsettende kraft i deres liv. For mange kristne i Kirkens senere historie og i dag er det ikke nødvendigvis slik. Den Hellige Ånd opptrer også under andre og mindre empirisk påvisbare skikkelser og han influerer i Kirken og i den enkeltes liv på mange ulike måter. Vi kan fortsette å reflektere litt over dette; hvem Den Hellige Ånd er, hva han gjør og hva dette betyr for oss i dag.

Fasit på spørsmål:

s. 14

1. Den Hellige Ånd er Gud. Han er en av Treenighetens personer.
2. Apostlene begynte å tale på ulike slags språk, slik at alle de tilstedeværende fra ulike land som var kommet til Jerusalem for å feire pinse, hørte hva de sa på sitt eget språk. Vi kan lese om dette i Apostlenes gjerninger.
3. Den Hellige Ånd er virksom i Kirken i sakramentene, han veileder paven og kardinalene i viktige lærespørsmål og han hjelper hver av oss til å vokse i tro og kjærlighet.

s. 15

De første kristne feiret hovedgudstjeneste på søndag, for det var på søndag at Jesus sto opp fra de døde. I den første tiden fantes det ikke egne kirkebygninger så de møttes i hjemmene hos hverandre. De leste tekster om Jesus eller fortalte hverandre om det de kunne om ham og de ba. Så holdt de nattverdsmåltid med brødsbrytelse.

s. 16

2. Dåpen som sakrament og ritual har svært sammensatt betydning. Men barna bør kunne beskrive dåpshandlingen/ritualet, som innebærer at presten heller vann på hodet til kandidaten. I dåpen blir Den Hellige Ånd virksom i våre liv og vil hjelpe oss til å tro og leve i kjærlighet. I og med dette blir vi med i Kirken og dette er starten på vårt liv som Guds barn her.

Oppgaver s. 16

1. Da Jesus ble døpt kom Den Hellige Ånd som en due. Og da den kom til apostlene på pinsedagen kom han som storm og ild.
2. Som due fremstår Den Hellige Ånd som svært fredlig, mens som storm og ild fremstår han som svært dramatisk. Dette forteller oss at han kan opptre under svært forskjellige skikkelser og være overraskende.
3. Vennlighet, fred, selvbeherskelse, godhet, trofasthet, kjærlighet, tålmodighet, glede.

Forslag til aktiviteter:

1. Jesus sender Den Hellige Ånd

Denne øvelsen kan fungere som en meditasjon for barna over Den Hellige Ånds sendelse og nærvær for oss i dag.

Læreren leser høyt: Disiplene var redde etter Jesu død. De var redde for at de skulle dø akkurat som Jesus. De savnet Jesus. Jesus sendte Den Hellige Ånd til dem for å gi dem ro og nytt mot. Den Hellige Ånd er hos oss også, for å hjelpe oss og gi oss nytt mot og styrke.

Til refleksjon i klassen: Har du noen gang vært redd? Hva har du vært redd for? Kanskje du har tenkt at noe forferdelig kunne skje eller at du ikke får til noe som er viktig for deg? Hva gjør du når du er redd? Hvem søker du hjelp hos? Går du til foreldrene dine for å snakke om det, eller ber du kanskje en bønn? Hvordan er det når noen kommer for å hjelpe deg?

Forklar: Den Hellige Ånd kan sammenlignes med en mor eller en far, som hjelper og trøster oss. Den Hellige Ånd er alltid hos oss og trøster oss når vi er redde. Da Jesus var stått opp fra de døde kom han til disiplene og besøkte dem. Han sa at de ikke måtte være redde, for han var blitt levende igjen. Det var veldig trøstende og oppmuntrende for disiplene å være sammen med Jesus igjen. Men samtidig var de fortsatt redde for at det samme skulle skje med dem som med Jesus; at de skulle bli arrestert og korsfestet. Jesus visste godt hvordan de følte seg og lovet og sende en hjelper. De skulle bli i Jerusalem og vente på Den Hellige Ånd. Nå skal vi høre hva som skjedde...

(Les teksten langsomt)

Lukk øynene deres. Trekk pusten dypt to ganger, legg hodet ned på pulten og slapp av. (...)

Du er i det rommet der Jesu disipler og venner har trukket seg tilbake. Det er det rommet der Jesus på sin siste kveld spiste påskemåltid med disiplene. I dag er dette rommet fylt med mennesker; menn, kvinner, unge, gamle og barn. Det er mørkt ute. Langs veggene brenner det oljelamper som sprer et svakt lys. Dansende skygger kaster seg på veggene. Det er varmt og det er dårlig luft i rommet. Det er altfor mange mennesker der. Døren er lukket. Dersom den var åpen ville det vært mer utholdelig i rommet. Men ingen legger merke til hvor trykkende det egentlig er der inne. Alle er redde.

Maria, Jesu mor, sitter i ett av hjørnene, noen har samlet seg omkring henne og snakker med henne. Plutselig banker det på døren. Alle i rommet blir helt stille og ser engstelige mot døren. Peter går bort til døren og legger øret mot den. "Hvem er det?" hvisker han. Mannen som står utenfor gir seg til kjenne. Peter slapper av og åpner døren raskt. Filip kommer inn. Nå slapper alle av. Langsomt begynner alle å småsnakke igjen. Johannes ser ditt forundrede ansiktsuttrykk. Han kommer bort til deg og forklarer: "Vi skal være forsiktige. De menneskene som har tatt Jesus til fange ønsker også å ta oss."

Mens Johannes snakker til deg er det plutselig som en kraftig vind fyller rommet. Det er som om det er tunger av ild på alles hoder. Det er en ildtunge også over ditt hode. Merk hvordan freden strømmer gjennom deg. Du føler fred, ro og glede. Det er noe du aldri før har opplevd. Denne gleden

er helt enestående. Peter roper: "Den Hellige Ånds kraft er kommet over oss. Det Jesus lovet oss er skjedd." Han klapper i hendene og ler. Han begynner å synge lovsanger til Gud. Andre begynner å danse en ringdans. Flere slutter seg til de dansende. Gruppen av dansende og syngende mennesker blir større og større. De danser raskere og raskere. Alle synger og ler. Plutselig går Peter bort fra de dansende og løper til døren. Han åpner den med et brak og løper ut. Du kan høre ham lovprise Gud mens han løper. Noen mennesker samles utenfor når de hører Peter. De har også hørt de merkelige lydene fra rommet. Peter forteller dem om Jesus. Alle apostlene følger Peter mens de andre fortsetter med å synge og danse. Du føler ikke bare gleden ved å tro på Jesus. Du føler også at du har mot til å fortelle om ham.

Bønn:

Kom, Hellige Ånd.

Vi åpner våre hjerter for din kjærlighet.

Fyll oss med din glede og ditt mot.

Hjelp oss til å fortelle andre om deg.

Hjelp oss til å bringe din fred og din glede til andre.

Vi takker deg og priser deg.

Amen.

(Fortellingen fortsetter)

Nå er det tid for å forlate dine venner. Si farvel til Maria og de andre. Se de glade ansiktene deres.

Åpne dine øyne og kom tilbake til klasserommet.

Til samtale:

Hva følte du da du kom inn i rommet hos disiplene?

Hva følte du da dere sang og danset?

Hvordan følte du Den Hellige Ånds komme?

Hvordan opplever du Den Hellige Ånd i ditt liv?

(Her er det en god idé om du som kateket først selv, hvis du kan og ønsker, forteller en opplevelse om hvordan Den Hellige Ånd har virket i ditt liv. Det gjør det lettere for barna å komme med sine egne erfaringer. Alle erfaringer er velkomne. Fortell også om at Den Hellige Ånd ofte taler til oss gjennom andre mennesker.)

Til slutt: Dersom barna i katekesegruppen liker å tegne og klippe, kan dere nå lage "helligåndsduer" og ildtunger av papp. Barna kan selv velge hvilken av disse de har lyst til å lage. Du kan tegne opp og klippe ut figurmaler på forhånd eller la barna tegne figurene fritt selv. Tegn kroppen til duen og vingene hver for seg i tre deler, og lim vingene på til slutt. Stikk et lite hull i duen slik at den kan henges opp med tråd. De som lager ildtunger kan fargelegge eller male dem med vannfarger. De kan teipes opp på veggen. *(En del 11-åringer har ikke så stor interesse for slike "tegne-klippe-lime"-aktiviteter. Dette må vi som lærer se an på forhånd. Dersom vi antar at mange barn i gruppa synes at slikt er kjedelig kan dette sløyfes.)*

2. Jeg tror på Den Hellige Ånd

Denne lille tabellen med spørsmål kan kopieres (del kopien i to) og deles ut til barna. Hensikten er å åpne opp for den åndelige dimensjon i barnas liv og de skal tenke over hvem Den Hellige Ånd er og hva den kan gjøre/gjør i deres liv.

La barna sitte noen minutter og svare på spørsmålene. (Det er mulig å svare "ja" på samtlige spørsmål). Etterpå kan de tas opp og diskuteres i plenum: Hvorfor tror du det? / Hvorfor ikke? På hvilken måte kan vi si at Den Hellige Ånd kan gjøre det? Etc.

Hvilke av disse tingene tror du at Den Hellige Ånd kan gjøre? Sett kryss.

	JA	NEI	VET IKKE
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan rive ned mine fordommer			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan overvinne min likegyldighet			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan advare meg mot det onde			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan lære meg det gode			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan gi meg styrke i livet			
Jeg tror at Den Hellige Ånd er i meg			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan gi meg glede			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan trøste meg			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan gjøre forandringer i livet mitt			
Jeg tror at Den Hellige Ånd hjelper meg å tro på Gud			
Jeg tror at Den Hellige Ånd hjelper meg å tjene andre			

Hvilke av disse tingene tror du at Den Hellige Ånd kan gjøre? Sett kryss.

	JA	NEI	VET IKKE
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan rive ned mine fordommer			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan overvinne min likegyldighet			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan advare meg mot det onde			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan lære meg det gode			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan gi meg styrke i livet			
Jeg tror at Den Hellige Ånd er i meg			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan gi meg glede			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan trøste meg			
Jeg tror at Den Hellige Ånd kan gjøre forandringer i livet mitt			
Jeg tror at Den Hellige Ånd hjelper meg å tro på Gud			
Jeg tror at Den Hellige Ånd hjelper meg å tjene andre			

Kap. 4.: MANNSKAPET OMBORD

Dette er et litt lengre kapittel der vi først og fremst ser nærmere på de viktigste trekkene ved Kirkens oppbygning og det kirkelige fellesskapet. Også her veksler vi hele tiden perspektivet mellom det barna vet om Kirken fra før og Kirkens historiske utgangspunkt i Kristus og apostlene. På den måten legges grunnlaget for en utvidet historisk forståelse for Kirken som institusjon og en forståelse for kontinuitet i tradisjonen.

Vi tar her spesielt utgangspunkt i en av de forklaringene av Kirken som vi finner hos Paulus, nemlig at Kirken er å forstå som Kristi legeme. Det vil si at alle menneskene i Kirken utgjør lemmene på Kristi mystiske legeme. Det andre Vatikankonsil poengterte at en slik tenkning rundt Kirken er noe vi bør søke tilbake til.

”Fellesskap” (*communio*) betyr det båndet de troende har til Kristus. Eukaristien blir på denne måten en klar stadfestelse av Kirkens fellesskap, og denne siden av eukaristien, som kommunion) er derfor i denne sammenheng sentral.

Men når vi betoner Kirkens fellesskap blir også begrepet ”nådegave” sentralt. Hvert lem på Kristi legeme har en spesiell oppgave; hver og en av oss har fått noen spesielle egenskaper som vi skal bruke til å tjene andre med. Alle er spesielt flinke til noe. I 1. Petersbrev 4, 10-11b leser vi ”Tjen hverandre, hver med den nådegave han har fått, som gode forvaltere over Guds mangfoldige nåde. Den som taler skal se til at han taler som Guds ord. Og den som tjener, skal tjene med den styrke Gud gir.” I undervisningen kan vi dvele litt ved dette og barna kan reflektere over hvilke gaver de selv har.

Dette fører oss over til det som er de spesielle oppgavene i Kirken; lederansvaret. Vi tar kort for oss pavens, biskopenes og prestenes roller. Noen har begavelse til å være prest og blir kalt til dette av Gud. Her er apostolisiteten sentral. For å illustrere apostolisiteten trekker vi på liknelsen om Den gode hyrden (Joh. 10, 11-16); Jesus er Den gode hyrden, og han har gitt en del av hyrdeansvaret videre til biskopene og prestene gjennom apostlene. Vi ser også nærmere på pavens plass som Peters etterfølger og hvorfor Jesus valgte nettopp Peter til å bli Kirkens overhode når han selv var fart bort.

Fasit på oppgaver:

s. 18

1. Her kan barna selv nevne så mange forslag de selv kommer på, for eksempel at Peter var flink, klok, sterk og at Jesus var glad i Peter. Men det viktigste momentene her er at Jesus kalte Peter fordi han så at Peter hadde spesielle evner som han ville at Peter skulle bruke i Kirken. Jesus så at Peter var den disippelen som han skulle bygge sin kirke på.
2. Her er det meningen at barna skal tenke over hva slags oppgaver de selv kan ha i Kirken. For eksempel kan noen ministrere, noen syng i koret, noen lede barnelaget osv.
3. Jakob, Andreas, Taddeus, Filip, Judas Iskariot, Bartolomeus, Simon Kananeus, Peter, Johannes, Matteus, Tomas, Jakob.

s. 19

Den gode hyrden er omsorgsfull, kjærlig, snill, barmhjertig, oppofrende, tilgivende, forståelsesfull, sterk, rettferdig og så videre.

Spørsmål:

s. 20

1. Dersom et hus er bygget på sand vil grunnen skyldes bort når det kommer en flom.
2. At Kirken er apostolisk betyr at alle biskoper i Kirken er ordinert av en annen biskop ved håndspåleggelse, og denne ordinasjonslinjen går ubrutt helt tilbake til apostelen Peter. På denne måten er alle katolske biskoper i verden direkte etterfølgere av apostelen Peter.
3. Det var bare apostlene Jesus gav fullmakt til å meddele sakramenter til andre mennesker. Derfor er det bare de som er ordinert til prester ved apostolisk håndspåleggelse(suksesjon) som kan forrette gyldige sakramenter.

s. 23

1. Kirkens ledere er paven, kardinalene, biskopene og prestene.
2. Prestenes viktigste oppgave i Kirken er å forrette sakramentene og å veilede de troende.
3. Legfolks oppgaver i Kirken er å ta del i eukaristien, å be, å vitne om Kristus i verden, å ha ansvar for barn, å delta aktivt i menighetslivet og ellers at hver og en bruker sine evner på en måte som tjener andre mennesker.

s. 24

1. Her er det meningen at barna skal reflektere over det å spise sammen. For de aller fleste mennesker er den sosiale delen av spising vel så viktig som at det fysiologisk sett er viktig å ta til seg næring.
3. De fleste synes ikke at maten smaker like godt dersom man nettopp har hatt en konflikt med noen av de man sitter til bords med og ikke skværet opp først.
4. Det er viktig å bekjenne sine synder før en går til kommunion, fordi når man synder ødelegger man sitt gode forhold til Gud. I kommunionen tar vi i mot Gud som Jesu Kristi legeme. Og når det er noe som forstyrrer vårt forhold til Gud blir det galt å ta i mot Kristi legeme. Derfor er det viktig at vi "rydder opp" i vårt forhold til Gud ved å bekjenne våre synder i begynnelsen av messen, eller gå til skrifte, før vi går til kommunion.

Oppgave

s. 24

Eksempler på noen punkter som kan være med i en bønn for Kirken er: Kirkens enhet, mot splittelse, å søke sannheten, arbeid for fred, omsorg for fattige, omsorg for barn, for biskoper og prester, for ordenskall, for misjon.

Forslag til aktiviteter:

1. Å være verdifull

Hensikten med denne aktiviteten er å vise at Guds vurdering og Guds syn på hver og en av oss ofte er en annen enn den måten vi mennesker vurderer hverandre, som ofte er på basis av ytre egenskaper, evner og ferdigheter. Men Gud ser på vår tro, våre indre kvaliteter og vår gode vilje.

Lese: Joh. 9, 1-34. Materiell: Bibler, skrivesaker, 3 hvite papirlapper til hver deltaker. Tid: ca 45 minutter.

Hvert av barna får utlevert tre papirlapper og noe å skrive med, dersom de har glemt skrivesaker hjemme. Så skal alle skrive ned det de selv mener gjør en person betydningsfull, for eksempel det å være millionær, å ha oppfunnet et legemiddel mot kreft, å arbeide med fattige slik som Mor Theresa eller stå på langrenn slik som Thomas Alsgaard. Det skal være ett forslag på hver lapp.

Når alle har skrevet tre forslag deles deltakerne opp i par; to og to. Nå skal de leke "stein, saks, papir". Formålet er å vinne partnerens kort.

For dem som ikke kjenner "Stein, saks, papir": Når man har telt til tre skal deltakerne vise en stein (knyttneve), en saks (to fingre) eller et papir (flat hånd). Steinen vinner over saksen, saksen "klipper" eller vinner over papiret og papiret vinner over steinen. Dersom begge deltakerne velger det samme i en av omgangene er det "uavgjort" og de må ta en gang til. Hver gang en vinner får man ett av partnerens kort.

Gjør dette i ca 5 minutter, og bytt eventuelt partner på et tidspunkt. Når dere har avsluttet skal de i hvert par som har vunnet de fleste kortene lese dem opp. Så setter vi oss i ring og leser Joh. 9, 1-34. Til samtale: Hva skrev vi på kortene? Hvilke mennesker er betydningsfulle i våre øyne? Hvilke mennesker er viktige og betydningsfulle for Jesus? Hva mener dere etter å ha hørt Joh. 9, 1-34? Kan vår bedømmelse av en person sammenlignes med Jesu bedømmelse av en person? Hvorfor/ hvorfor ikke?

Hvordan tror du at den blinde mannen følte seg etter å ha blitt helbredet av Jesus? Hvilke mennesker var betydningsfulle for fariseerne? Hvorfor trodde fariseerne at Jesus var uten noen verdi? Hva var det ved Jesus som de ikke hadde forstått?

I samtalegruppen kan vi til slutt bli enige om at i den kommende uken skal alle prøve å gjøre noe for en annen som gjør at han eller hun føler seg verdifull.

2. Å se Jesus i hvert menneske

I denne aktiviteten jobber vi med den teologien som knytter seg til "Kristi nærvær i verden" og Kristus som de menneskene hver og en av oss stadig møter i våre liv. Det er teksten Matt. 25, 31-46 som ligger til grunn for denne tenkningen om Kristus. Hensikten med denne øvelsen er at barna skal få kjennskap til dette aspektet ved læren om hvem Kristus er. Og refleksjonen over dette kan åpne opp for nye perspektiver i ens egne relasjoner og møter med fremmede mennesker.

Materiell: en gammel t-skjorte til hver gruppe, kleshengere, skrivetusjer, teip, limstift, små papirlapper (10-15 til hver gruppe), papirark, et ark med navnet "Jesus" på til hver gruppe. **Tid:** ca. 1 time.

Del opp barna i mindre grupper på 4-5 stykker. Hver gruppe får en t-skjorte, skrivetusjer, limstift og flere små papirlapper og et større.

Fortell: Noen ganger dømmer vi andre mennesker på bakgrunn av hvordan de ser ut. Men det finnes også andre grunner til at vi dømmer mennesker eller behandler dem annerledes enn andre mennesker.

Oppgaver til gruppedeltakerne: På de små papirlappene skal du skrive ord som for deg betegner det mest utiltalende/usympatiske mennesket du kan tenke deg (eks: voldelig, aggressiv, ekkel, urenselig, dum, fet, hårete, egoistisk...). Det kan også være et skjellsord.

Deretter skal gruppen tegne et hode til t-skjorten som de har fått utdelt og lime det på ved halsutskjæringen. Slik blir dette en "person".

Til slutt skal gruppen lime de små lappene med ord på t-skjorten. Så tar hver gruppe sin "person" og får den til å "stå" ved å henge den opp på en spiker, en list eller dørkarm ved hjelp av kleshengeren. Alle kommer sammen i plenum og hver gruppe presenterer i tur sin ufysiske "person" og sitt arbeid.

Til diskusjon: Hva ville du si hvis du møtte en slik person på skolen din? Hvordan ville du følt deg dersom noen karakteriserte deg med et av de nedsettende ordene? Hvorfor behandler mennesker hverandre på den måten?

Forestill deg at du skulle gå med den t-skjorten som dere har jobbet med. Hvordan ville det være for deg hvis mennesker beskrev deg med de ordene du selv har skrevet ned?

Når diskusjonen er avsluttet går kateketen rundt til hver av "personene" og klister en papirlapp med navnet Jesus på hver t-skjorte.

Spørsmål til gruppene: "Vil du nå behandle personen annerledes?" - Hvis ja, gi en begrunnelse for det.

Sett dere i en ring på gulvet, del ut Bibler og les Matt. 25, 31-46.

Hvordan ønsker Jesus at vi skal behandle de menneskene som ingen andre bryr seg om eller som ingen liker? Hva vil du gjøre i løpet av den neste uken for et menneske som ingen bryr seg om?

Til slutt: Be bønnen "Gjør meg til redskap for din fred", som er blitt tilskrevet Frans av Assisi.

Herre, gjør meg til redskap for din fred.
Hjelp meg å spre kjærlighet der hatet rår.
La meg bringe tilgivelse der urett er begått.
La meg bringe tro der det er tvil.
Sannhet der det er villfarelse.
Håp hvor det er fortvilelse.
Lys hvor det er mørke.
Glede hvor det er sorg.

Mester,
la meg søke ikke så meget å bli trøstet som det å trøste andre.
Ikke så meget å bli forstått som å forstå.
Ikke så meget å bli elsket som å elske.
For det er ved å gi at vi får.
Det er ved å tilgi at vi selv blir tilgitt.
Og det er ved å dø at vi oppstår til evig liv.

Kap. 5: KOMPASSET

Kapittel 5 er et kort kapittel som tar for seg de mest sentrale tekstene fra Kirkens læregrunnlag; trosbekjennelsen, Bibelen og katekismen. I så måte behandler dette kapitlet tilleggstoff i forhold til det som er målene for 6. klassetrinn i *Retningslinjer for katekesen*. Så dersom det skulle være knapt med undervisningstid så kan dette kapitlet sløyfes. Men ellers er dette nyttig supplement til ekklesiologien, og det bidrar til å knytte det kirkehistoriske opp mot det som er håndgripelig og kjent for barna.

Hovedperspektivet her er at både trosbekjennelsen, Bibelen og Den katolske kirkes katekisme er dokumenter som legger de rette føringene for Kirkens tro. Den bibelske kanon og de kirkelige dokumentene er blitt til som resultater av dogmatiske avklaringer ved kirkemøter i oldtiden og i nyere tid. I denne sammenheng kommer vi her også med en kort redegjørelse for hva Det andre Vatikankonsil (1962-5) i hovedsak dreide seg om, og at katekismen som kom ut i 1992 er skrevet i konsilets ånd.

Fasit på spørsmål:

s. 28

1. Dersom barna ikke kan trosbekjennelsen fra før kan man begynne å øve på den.
2. Kirkens lære er bygget på Bibelen. Bibelen forteller oss frelseshistorien fra den aller første tiden og frem til og med aposteltiden, da organiseringen av Kirken begynte å ta form. I Bibelen kan vi lese hva Jesus sa at de kristne skal gjøre og hvordan Kirken skal være.
3. Kirken uttrykker Kristi budskap ved å forkynne evangeliet og fortelle om Jesu offerdød og oppstandelse, samt det han ellers sa og gjorde i sitt liv, slik det står skrevet i Bibelen. I handlinger uttrykker Kirken Kristi budskap ved å forvalte sakramentene og vise omsorg og kjærlighet for fattige, lidende og alle andre mennesker.
4. Som troende kan vi lese katekismen for å lære mer om Kristus og Den katolske kirkes lære og for å vokse i vår tro. Vi kan også bruke katekismen til å slå opp i og lese om bestemte temaer og trosspørsmål som vi er usikre på eller som vi ønsker å få forklart beder.

Kap. 6: VI LETTER ANKER

Dette kapitlet forstetter med historien om Kirkens aller første tid etter at Jesus var fart bort. Det viktigste oppdraget apostlene fikk var å spre budskapet ut til så mange som mulig, og alle apostlene ble da også svært ivrige misjonærer. Spesielt Paulus presenteres kort i denne sammenhengen. Betydningen av hans misjonsvirksomhet i urkirken, samt de brevene han skrev til ulike menigheter, er enorm.

En av misjonens aller viktigste anliggender er omvendelsen. Det vil si det at den enkelte som hører budskapet og blir døpt vil, i intensjon om å gjøre det bedre, forandre seg selv i forhold til hvordan han eller hun var før. Derfor representerte dåpen en ny begynnelse og starten på et nytt liv i Kristus for de første kristne i urkirken. Paulus vendte seg om fra sin virksomhet som en særdeles ytterliggående kristenforfølger, og forandret seg helt. Vi må også se vårt liv som kristne i vår tid i lys av dette. Også for oss kan livet i Kristus alltid representere en ny begynnelse. Gud vil alltid, i kraft av botens sakrament, gi oss muligheten til å legge bak oss det som har utviklet seg til å bli en dårlig livsvei og starte på nytt med blanke ark. Derfor knytter vi tematikken i dette kapitlet også opp mot synd og skriftemålets sakrament, som er emner som barna til en viss grad er kjent med fra før av. Det vi i dette kapitlet forklarer vedrørende synd og skriftemålet er selvsagt ikke uttømmende. (Se gjerne katekismen § 1420-1498.) Men med hensyn til kunnskaps- og ferdighetsnivået på dette trinnet er lærebokens forklaring forståelig og holdbar for barna.

Fasit på spørsmål:

s. 30

1. Misjonsbefalingen er det oppdraget Jesus gav apostlene til å spre hans budskap før han fór bort: "Meg er gitt all makt i himmel og på jord. Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til mine disipler idet dere døper dem til Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn og lærer dem å holde alt jeg har befalt dere. Og se jeg er med dere alle dager inntil verdens ende".
2. En misjonær er en som reiser rundt og møter mennesker for å fortelle dem om Jesus Kristus og hans kirke og de vitner om ham i sine ord og gjerninger.
3. For noen mennesker er det vanskelig eller umulig å tro på at Jesus sto opp fra de døde fordi at de aldri har sett at noe slikt har hendt og derfor mener de at det er lite sannsynlig og logisk at Jesus sto opp igjen.

s. 31

1. Før Paulus ble kristen var han en fariseer som var svært ivrig i å forfølge de kristne og drepe dem. Det var fordi han mente at de trodde på Gud på en feil måte og at de spredte usannheter blant jødene.
2. Etter at Paulus ble omvendt ble han en svært ivrig misjonær. Han var den første som tok til orde for at også ikke-jøder skulle bli døpt, og derfor brukte han resten av livet sitt til å reise rundt i det området som i dag er Hellas og forkynne for mennesker der. Han holdt også kontakt med de menighetene som vokste frem på de ulike stedene og skrev brev til dem. Mange av de brevene Paulus skrev har vi bevart i Det nye testamentet i Bibelen.

s. 32

1. Med synd menes det som en person har gjort av fri vilje som skader han eller henne selv, hans eller hennes forhold til andre mennesker og forholdet til Gud.
2. Når presten gir syndsforlatelse i skriftemålet er det Gud som formidler tilgivelse til oss gjennom presten. Det betyr at Gud ser og godtar vår anger og vårt ønske om å forbedre oss etter dette. Gud setter en strek over de dårlige gjerningene vi har gjort slik at vi får mulighet til å begynne på nytt igjen og vise at vi kan gjøre det bedre.

Forslag til aktiviteter:

1. Gud viser nåde

Denne aktiviteten er ment å illustrere det at Gud frelser oss av sin nåde. De oppgavene elevene får, men ikke klarer å løse, viser hva som skjer når vi prøver hardt å gjøre det gode, men ikke får det til. Budskapet er at Gud ser våre gode intensjoner og vårt strev i livet, selv om resultatene kanskje uteblir.

Lese: 1. Tim. 1, 12-17. Materiale: Bibler, bøker, pølser m/tilbehør (eller annen mat, f. eks pizza). Tid: ca 1 time.

Du forteller deltakerne at de kan vinne en konkurranse og at gevinsten er en pølsefest. Forklar at det dreier seg om noen enkle oppgaver som skal løses korrekt i løpet av 10 minutter.

Konkurransens oppgaver (skriv dem gjerne opp på tavlen):

1. Alle skal synges en sang utenat
2. Alle skal si "God jul" på minst tre språk.
3. Alle skal hoppe baklengs gjennom lokalet mens de sier alfabetet baklengs.
4. Alle skal gå rundt i lokalet med tre bøker på hodet uten å miste dem.
5. Alle skal stå på ett ben i to minutter uten noen annen form for støtte.

Du kan også finne på andre oppgaver, men vær sikker på at deltakerne ikke klarer å gjøre dem. Ingen skal vinne konkurransen. Og når alle deltakerne har funnet ut at de ikke klarer å vinne konkurransen samles dere i en ring.

Les 1 Tim. 1, 12-17. Diskuter: Hvorfor kunne ingen vinne? Hva følte dere da dere oppdaget at det var umulig å vinne?

Sammenlign deres opplevelse med det Paulus skriver til Timoteus. Hvordan beskriver Paulus seg selv? Hvilke følelser har han? Hvorfor følte han slik? Hvordan handlet Gud?

Fortell til slutt barna: Gud frelser oss av nåde, det vil si han forventer ikke at vi kan gjøre oss fortjente til frelsen, men han frelser oss fordi han elsker oss. Gud vet at vi har bruk for ham. Vi får derfor gevinsten selv om vi ikke har vunnet konkurransen.

Pølsene, som en frivillig hjelper har tatt ansvar for å varme opp, bringes inn. Så koser alle seg med pølsene. På denne måten er alle med på festen, selv om ingen har vunnet konkurransen.

Kap. 7: HARD SJØGANG

Når det er "hard sjøgang" betyr det at havet er stormfullt og det er tungt og risikofylt å seile. I kristendommens første århundrer var Kirken forfulgt og det var vanskelig å være en kristen, derfor sammenligner vi dette med det å være ute i hardt vær på sjøen. Dette kapitlet behandler Kirkens historie etter aposteltiden. Vi konsentrerer oss her først og fremst særlig om forholdene i Roma, og den første delen av kapitlet behandler tiden fra keiser Nero igangsatte kristenforfølgelser i Romerriket i år 64 til keiser Konstantin innførte kristendommen som statsreligion i riket i år 313.

Under hele denne tiden var Kirken en undergrunnskirke; en forbudt organisasjon der de kristne søkte å holde sin tro og sin tilhørighet hemmelig for den romerske offentligheten. De fleste kristne på denne tiden var fattige og sosialt marginaliserte mennesker. Men det fantes også noen som var av høyere økonomisk status, og til og med enkelte som hadde embetsverv i det romerske statsapparatet. Uansett; ble de avslørt og tatt fikk valget mellom å avsverge sin tro og å dø. Mange ble martyrer. I læreboka ser vi nærmer på historiene til to av de mest kjente martyrene fra Roma; den Hellige Laurentius og den Hellige Agnes. Begge disse ble dømt til døden og henrettet av romerske myndigheter fordi de nektet å forlate sin kristne tro. Martyriet vil si å ofre sitt eget liv for det man tror er godt. I kirkehistorien er martyrene som regel knyttet til perioder og steder i verden der Kirken og de kristne er blitt forfulgt og søkt utslettet av den statlige overmakten. I moderne tid er martyrier derfor ofte knyttet til politiske hendelser, samt diktatoriske regimers overgrep mot kristne. I ekstremt pressede situasjoner har det fantes mennesker som fullt bevisst har valgt å gi sitt liv og ofre seg selv for troen, etter Kristi forbilde.

I undervisningen kan vi dvele litt ved martyriet; drøfte hva det vil si å bli en martyr og hvorfor noen valgte/velger dette. Samtidig er det som lærer viktig å være bevisst på at martyriet er ett av de sterkeste uttrykkene for troen som slett ikke alle kristne er ment å ta del i. Andre av oss har fått andre kall i livet. Som troende kan vi komme opp i ganske store eksistensielle dilemmaer i møtet med temaet. Og særlig for barns del kan dette føre til vanskelige tanker rundt trosforhold. Det er nødvendig at undervisningen ikke tar den vendingen at barna skal måtte reflektere over martyriet for sin egen del.

Etter at kristendommen ble statsreligion i Romerriket gikk Kirken inn i en helt ny epoke. Fra å være en liten bannlyst gruppe av i hovedsak fattige folk vokste Kirken nå raskt til å bli en sterk offentlig institusjon. Folk fra alle lag i det romerske samfunnet antok kristendommen, og Kirken ble organisert etter mønster av romersk statsapparat. Med dette skiftet Kirken naturligvis til en viss grad karakter. I de første tiårene som fulgte, lå nå Kirkens hovedanliggende i å konstituere seg som den religiøst bærende institusjon innad i riket. Og fordi keiserkulten forsvant, og kristendommen omkalfatret menneskenes religionspsykologiske forhold til det å bringe offer, ble Kirken også en vesentlig statsbærende institusjon.

I den andre delen av kapitlet ser vi på Kirkens misjonshistorie i det som ble to svært viktige etapper; kristningen av folkeslagene i Europa i den første delen av middelalderen, samt de aller første misjonsreisene som gikk til Asia fra slutten av senmiddelalderen. Vi behandler her altså egentlig et ganske stort historisk tidsspenn.

Men i århundrene som fulgte viste Kirken seg for alvor som misjonskirke. Europa var et lappeteppes av ulike hedenske stammer og etniske grupper som hadde slått seg ned etter kaoset fra folkevandringene. Da Romerriket var i ferd med å bryte sammen søkte den romerske Kirken, i tråd med misjonskallet, å bringe den kristne troen ut til disse folkeslagene. Som et eksempel på misjonen i Europa på denne tiden bringer vi her historien om den hellige Bonifatius' liv og virke. Mange av misjonærene som dro ut for å spre den kristne troen blant hedningfolkene døde også som martyrer.

Parallelt med den begynnende europeiske oversjøiske ekspansjonen på 1500-tallet, rettet også Kirken seg utover Europas og kristenhetens grenser. Jesuittene var en helt nyetablert orden som hadde et sterkt misjonsinitiativ. Og de kom til å spille en viktig rolle for at Kirken etter hvert ble etablert på steder langt fra Europa, og over hele verden. Den Hellige Frans Xavier, som var jesuitt, var den aller første misjonæren som kom til Sørøst-Asia. Der gjorde han et pionerarbeid av stor betydning. På slutten av lærebokkapitlet presenteres hans historie i hovedtrekk.

Fasit på spørsmål:

s. 34

1. De kristne ble forfulgt i Romerriket først og fremst fordi de nektet å ofre til keiserens genius (ånd). Romerne tillot egentlig at en gruppering tilba en annen gud enn de som var vanlige i romersk religiøsitet, men det var ikke tillatt å bare ha en gud og unnlate å ofre til keiserens genius. Dette ble oppfattet som illojalt. Men å ofre til keiseren var naturligvis helt mot de kristnes religiøse overbevisning. Mange så også på de kristne som mistenkelige folk som drev med underlige ritualer, og også dette bidro til at de ble fremmedgjorte og, i neste omgang, forfulgte i det romerske samfunnet.
2. Eksempler på romernes guder: Apollo, Jupiter, Mars, Merkur, Neptun, Venus, Vesta, Pluto, Bacchus, Luna, Minerva.
3. En martyr er en som er blitt drept på grunn av sin tro av noen som er imot Kirken og kristne.

s. 36

1. De levde og virket begge to i oldkirken i Roma. (Den Hellige Laurentius levde i første halvdel av 200-tallet og døde i 258. Og vi regner med at Den Hellige Agnes levde fra 292 til 305.)
2. De er blitt helgener fordi de led martyrdøden.

s. 40

1. Den Hellige Bonifatius levde i den tidlige middelalderen (675-754). Den Hellige Frans Xavier levde i overgangen mellom senmiddelalderen og renessansen (1506-1552).
2. Den Hellige Bonifatius drev misjon blant de germanske folkene midt i Europa og den Hellige Frans Xavier drev misjon i Sør- og Sørøst Asia.
3. Den hellige Bonifatius viste hedningene at deres guder var falske ved å hogge ned en eik som de hadde viet til en av gudene sine. Hedningene trodde at guden ville forsvare treet og sende et lyn fra himmelen for å skade Bonifatius. Dette skjedde ikke og hedningene innså at deres guder ikke hadde noen makt.
Ved å ikke gripe til vold da han ble angrepet viste Bonifatius at Kristi budskap er fred og at kristendommen lærer det motsatte av den voldelige atferden som hedningene stod for. Evangelieboken der teksten forble inntakt etter at et sverd gikk gjennom den og forårsaket Bonifatius' død, er Guds under som viser oss verdien av Skriftens ord. Bonifatius ble ofret og døde som martyr for troen. Men Kristi budskap som han forkynnte hadde stor slagkraft, så tallet på døpte i de tyske områdene var allerede blitt så høyt at kristendommens videre vekst var det ingen som kunne stanse, selv om han var død.
4. Den hellige Frans Xaviers gode egenskaper var f. eks tålmodighet, godhet, vennlighet, høflighet, fattigdom, kyskheter, utholdenhet og medlidenhet. Han behandlet alle de menneskene han møtte med kjærlighet, respekt og omsorg.

Kap. 8: I SAMME BÅT

I dette kapitlet kommer vi frem til vår egen tid, og vi har et fokus på hva Kirkens felleskap representerer i verden i dag. Bakgrunnsteppet er Kirkens utbredelse over hele verden og dens rotfeste i de fleste kulturer. Det finnes over en milliard katolikker i verden. I kraft av misjonsbefalingen som utgikk fra Kristus til apostlene for 2000 år siden har Kirken nådd ut med evangeliet til samtlige geografiske områder på joden. Kirken er å finne i alle land og det finnes katolikker blant de aller fleste folkegrupper.

At en slik enorm spredning av Kristi budskap har vært mulig er i seg selv noe å tenke over. Men dette har naturligvis sammenheng med det positive menneskesynet og kjærligheten, samt den allmennmenneskelige og felleskulturelle aktualiteten av dette, som Kristus vitnet om med sitt liv og som Kirken har videreført i sin helhet gjennom alle århundrene. Kristus angår alle mennesker uansett, og hans død og oppstandelse berører enhver.

Vi kan si at Kirken er, og var fra begynnelsen av, en bevegelse med en tverrkulturell og internasjonal agenda. I siste instans spiller det ingen rolle hvor i verden en er fra, hvilken farge en har eller hvilken historisk periode en levde under; i troen er vi alle forent i Kristus. En naturlig konsekvens av dette er Kirkens kall til å fremme fred og mellommenneskelig forståelse. Når et samfunn er preget av krig, konflikter, vold og brutalitet sier det seg selv at menneskene der lever i den dypeste fornedrelse og vanskelig kan få noe konstruktivt ut av livene sine. Først når det skapes fred og forsoning legges grunnlaget for menneskelig vekst og utfoldelse. Kirkens arbeid for fred mellom folkegrupper og nasjoner, både i dag og gjennom tidene, må ikke undervurderes. Kirken har vært, og er, den aller viktigste verdslige fredsmeglende og forsoningsfremmende institusjon i verden noen gang. Dette er en kjensgjerning som sjelden kommer frem i mediene og i historieundervisningen på skolen.

Fasit på spørsmål:

s. 43

1. Det er viktig at vi får lov å være forskjellige fordi vi alle i utgangspunktet er skapt forskjellige av Gud. Alle er skapt helt enestående og det er meningen fra Guds side. Videre er det mennesker fra mange forskjellige kulturer i Kirken, og i hver kultur har man gjerne sine spesielle skikker og tradisjoner. Det er viktig og verdifullt for mangfoldet i Kirken at mennesker fra de ulike kulturene beholder sine egne lokale tradisjoner. Kirkens budskap er ikke knyttet til en bestemt kultur, men er tverrkulturell. Og misjon er ikke det samme som å innføre en bestemt type kultur i et annet land.
2. Mennesker som er oppvokst og lever i krigsherjede områder vil for eksempel preges av mye frykt, usikkerhet, utrygghet, fortvilelse, fysiske og psykiske skader, sykdom, sult og rotløshet.
3. Med det mente han at tiden er kommet for å bilegge det som har vært av gamle konflikter og kriger forskjellige steder i verden. Og når vi fokuserer på alt det vi selv har til felles med den vi er uenig med så vil det falle oss lettere å forsones.

s. 44

1. Å leve i kjærlighet er en generell tilstand ved hver enkelt av oss som viser seg i vår holdning til andre mennesker og til skaperverket. Når en lever i kjærlighet ønsker en ikke å gjøre noen noe vondt eller skade skaperverket. Kjærligheten viser seg i gode handlinger vi gjør mot andre og i gode tanker og ord. Ofte er det å vise kjærlighet forbundet med glede, men det treger ikke nødvendigvis å være slik. Noen mennesker strever for å leve i kjærlighet selv om de ikke alltid har fine følelser knyttet til dette.
2. Vi kan for eksempel vise kjærlighet til andre ved å hjelpe de som vi vet treger det, sende penger til de fattige, trøste når noen er lei seg, ta kontakt med de som er ensomme eller ha omsorg for barn og syke.

s. 45

2. Man kan bidra til å utvikle Kirkens fellesskap for eksempel ved å delta i messen, menighetslivet og lokallagsarbeid.

Forslag til aktiviteter:

1. Bygg opp Kirken!

Denne aktiviteten skal illustrere hvor stor betydning det har for fellesskapet i Kirken hvilken innstilling og atferd hver enkelt av oss har i forhold til de andre.

Les: 3. Joh. 1, 9-12. Materiale: bind til øynene og Bibler. Tid: ½-1 time.

Alle deltakerne unntatt to får bind for øynene og kalles for "de blinde". De to deltakerne uten bind for øynene kalles henholdsvis for "Dio" og "Dem". Deltakerne med bind for øynene skal nå forsøke å gå rundt og føle seg frem i lokalet så godt de kan. "Dio" får i oppgave å gå rundt og fortelle løgner og uhyggelige ting til de blinde, for eksempel: "Det er et stort hull rett ved her. Pass på at du ikke faller i det" eller "Du har det største kosteskaftet av en nese jeg noen gang har sett".

"Dem" forteller sanne og oppmuntrende ting til de blinde, for eksempel: "Du er den greieste i hele klassen" eller "Du er så smart og flink".

Dio og Dem skal bare gå rundt og hviske til deltakerne, som ikke vet på forhånd hva slags oppgave de to har fått. Alle må bevege seg hele tiden selv om det blir hvisket noe i ørene deres.

Dette pågår i noen minutter til både Dio og Dem har hvisket noe i alles ører.

Etterpå tar alle bindet av øynene og setter seg i en ring. Vi diskuterer: Hvordan var det å gå rundt i lokalet som blind? Hvilken innflytelse hadde de negative kommentarene på deg?, Hvordan følte du deg da du hørte dem?, Hvordan var det å høre de positive kommentarene?, Hva hadde du mest lyst til å høre? Hvorfor?

Så leser vi sammen 3 Joh. 1, 9-12. Vi diskuterer: Hva får vi vite om Diotrefes? Hva får vi vite om Demetrios? Er de to forskjellige? Hvilken av de to ligner du selv mest? På hvilken måte kan du prøve å ligne Demetrios litt mer i den kommende uken?

2. Jesus vasker disiplenes føtter

I denne øvelsen arbeider vi med Joh. 13, 1-17, som beretter om da Jesus vasket disiplenes føtter. Hensikten med dette er at barna skal reflektere over Jesu budskap om det at vi som kristne skal være tjenere for våre medmennesker, samt betydningen av dette i praksis. Dette er et viktig aspekt ved Kirkens sosiale virksomhet. Vi leser her derfor en tekst som fungerer som en meditasjon over Joh. 13, 1-17.

Forklar: Vi kan hjelpe andre på mange forskjellige måter. Jesus hjalp alltid mennesker som hadde bruk for hans hjelp. Han hjalp til og med dem som ingen ville ha noe med å gjøre. Natten før han døde viste Jesus disiplene hvordan vi kan tjene og hjelpe hverandre. I tanken vår skal vi nå reise og besøke Jesus og disiplene på denne kvelden som de tilbrakte sammen i et hus i Jerusalem.

(Les teksten sakte)

Lukk øynene deres og trekk pusten dypt to ganger og slapp av. Legg armene og hodet ned på pulten. Det er natten før Jesus blir tatt til fange. Jesus vet hva som snart kommer til å skje med ham og han synes det er trist. Du sitter rett ved siden av Jesus. Johannes sitter på den andre siden av deg. Maten dere skal spise ser god ut. Rommet er lyst og hyggelig. Det er oljelamper langs veggen som lyser opp

rommet. Skyggene beveger seg i lysets skjær. Det er ingen som snakker. Alle er tause. Jesus legger hånden sin på skulderen din og sier: "Vil du hente en skål med vann og et håndkle?" Du nikker og henter vann og et håndkle på kjøkkenet. Jesus takker deg og lar deg holde skålen. "Nå vil jeg vaske mine venners føtter. Jeg vil også vaske dine føtter.", sier Jesus og smiler til deg. "Kom med meg", sier han. Du stiller skålen ved Johannes føtter. Peter er den eneste som protesterer. Han vil ikke ha noe av at Jesus vasker hans føtter. Jesus ser på Peter og sier: "Det er viktig at jeg vasker føttene dine". Du blir glad når Peter tillater at Jesus vasker føttene hans. Disiplene blir også glade. Jesus tar skålen fra deg og ber deg om å sette deg ned. Jesus ønsker å vaske føttene dine. Jesus ser på deg og trykker hånden din. "Forsør du hvorfor jeg gjør dette?" spør han. "Jeg forsøker å fortelle alle vennene mine hvor viktig det er at vi hjelper hverandre." Jesus vasker føttene dine forsiktig. Du kan kjenne det behaglige, kalde og friske vannet. Du kjenner de sterke hendene til Jesus mens han vasker føttene dine. Se på Jesus. Han viser sin kjærlighet ved å vaske dine føtter. Nå tørker Jesus føttene dine. Legg merke til hvor varmt og mykt håndkleet er. Hvordan var det da Jesus vasket og tørket føttene dine? Jesus lener seg tilbake og ser på deg. Han ser deg rett inn i øynene. "Ønsker du å tjene andre slik jeg tjener deg?", spør Jesus. Han smiler, lener seg tilbake og sier: "Vil du gjøre slik som jeg og hjelpe andre?" Jesus venter på svaret ditt. Hva vil du si til Jesus? Nå har vi et øyeblikks stillhet, hvor du i ditt hjerte kan svare på Jesu spørsmål og snakke til ham.

Bønn:

Jesus, du har alltid hjulpet andre mennesker og tjent dem.
Men noen ganger er jeg redd for å hjelpe andre.
Eller jeg har ikke lyst til å tjene andre.
Du er min venn Jesus, og jeg ber deg om å vise meg hvordan jeg kan hjelpe andre.
Amen.

(Fortellingen fortsetter)

Nå er tiden kommet for å forlate Jesus. Gi Jesus en stor klem og forlat ham. Du går. Så snur du deg en siste gang og vinker til Jesus. Lukk opp øynene og kom tilbake til klasserommet.

Til samtale:

Hva var det Jesus og disiplene gjorde sammen?
Hva gjorde Jesus før de spiste sammen?
Hvem av disiplene var det som ikke ville at Jesus skulle vaske føttene hans? Hvorfor ville han ikke det?
Hva er det Jesus har lært oss med dette?
Har du hjulpet noen andre noen gang? Var det vanskelig? Hvordan følte du deg da?

Vi lager plakater og vasker hverandres føtter:

Materiell: Papir, saks, blyanter, limstift, stor plakater med papir fra rull med overskriften: Å tjene slik som Jesus, mugge med vann, vaskebalje, håndkle.

Alle tegner foten sin på et stykke papir og klipper den ut. Deretter skriver alle på papirfoten hvordan de kan hjelpe/tjene et annet menneske. Lim alle føttene på den store plakaten "Å tjene slik som Jesus".

Deretter vasker de unge hverandres føtter.

Til slutt: Alle stiller seg i en ring. Nå minner du barna på at når vi er sammen i Jesu navn så er han sammen med oss. Si: I dag sier Jesus til oss "Tjen med glede". Så kan du be om en velsignelse: "Jesus velsign oss. Hjelp oss til alltid å tjene deg. Vi ber om dette i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Amen."

Kap. 9: PÅ JORDOMSEILING

I dette siste kapitlet ser vi nærmere på Kirken i ulike land utenfor Europa. Dette knytter seg direkte til temagjennomgangene i flere av de foregående kapitlene i læreboka, særlig kapittel 7 der barna leser om den utenomeuropeiske misjonen fra 1500-tallet av i regi av jesuittene. På denne måten er gjennomgangen av stoffet her delvis repeterende, men vi ser nærmere på tre land som fikk misjonærer for første gang omtrent på samme tid som den Hellige Frans Xavier reiste i Sør- og Sørøst-Asia. I denne sammenheng velger vi å presentere Filippinene, Sri Lanka og Vietnam i et kirke- og misjonshistorisk perspektiv. Et av de viktigste målene for dette klassetrinnet er naturligvis at barna skal få en god oversikt over hovedlinjene i Kirkens misjonshistorie. Det vil si at de skal få et begrep om hovedtrekkene ved Kirkens ekspansjon både når det gjelder det geografiske og de tidsepokene de store misjonsfremstøt knytter seg til. I undervisningen kan det i forbindelse med dette være nyttig å bruke en globus.

Innledningsvis ser vi kort på hvorfor det er positivt, sosialt sett, at kristendommen har kommet til mange kulturer og samfunn. Dette har sterk sammenheng med at en viktig del av Kirkens misjonsarbeid alltid også har vært omsorg, sykepleie, selvhjelp og utdanning. Og dette arbeidet har Kirken fortsatt å drive i de landene den er blitt etablert. På denne måten bidrar Kirken med sosialarbeid i samfunnet, hvilket virker stabiliserende og utviklende og de fattiges kår kan forbedres på sikt.

Misjonsbefalingen er et av de mest sentrale temaene på dette årstrinnet, og for ordens skyld knyttes nok en gang kristendommens utbredelse i verden opp til Jesu befaling som utgikk til apostlene. Som en pekepinn på Kirkens store utbredelse i dag behøver vi bare å kaste et blikk på Den katolske kirken i Norge; her er katolikker fra svært mange nasjoner representert, hvilket i seg selv er godt illustrerende for den massive misjonen som har vært satt i verk opp gjennom århundrene. Også i undervisningsgruppen vil det som regel være en eller flere barn som har en annen familiebakgrunn enn norsk. Dette kan vi som kateketer ta tak i som et supplement til stoffgjennomgangen ved at disse barna for eksempel kan bli bedt om å fortelle litt om det andre landet sitt.

Fasit på spørsmål:

s. 46

I den kristne sosialetikken står samfunnets stabilitet og menneskenes trygghet sentralt. I de landene der kristendommen er blitt innført er det sammen med fremveksten av en sterk sentralmakt blitt innført lover som har til hensikt å beskytte enkeltindividet mot vilkårlige overgrep. Det er sentralmakten (statsmakten) som garanterer for at slike lover hevdes. På denne måten har lovene til hensikt å ta vare på menneskenes rett til å leve i fred uten en stadig overhengende trussel om tilfeldig vold og drap.

I misjonsland og i kristnede land har Kirken alltid stått for etableringen av et offentlig utdanningssystem og et helse- og omsorgsvesen. Dette er institusjoner som ofte ikke har eksistert fra før av i hedenske samfunn. Utdannelse har på sikt bidratt til samfunnsutviklingen, mens sykepleien og omsorgen har gjort at fattige og syke har fått hjelp. På denne måten har kristendommen og Kirken stått for en positiv utvikling innen samfunnsforhold og levekår i de fleste land som på et tidspunkt har fått misjonering.

s. 48

1. De første kristne misjonærene kom til Filippinene med skip som var på ekspedisjon etter nye handelsvarer. De kom fra Spania.

2. Den hellige Lorenzo Ruiz måtte flykte fra Filippinene fordi han hadde fått en urettmessig anklage mot seg. Han hadde mye kontakt med og arbeidet sammen med dominikanerne i Manila, og de planla en hemmelig misjonsekspedisjon til Japan akkurat på denne tiden. Fordi Lorenzo måtte komme seg vekk fra landet, ble han med dem dit. Da de var kommet til Japan ble de alle sammen arrestert av myndighetene der, som hadde forbudt kristne misjonærer å komme til landet. Etter å ha blitt torturert og bedt om å avsverge kristendommen, hvilket ingen av dem gjorde, ble de henrettet på en grusom måte.

s. 49

1. De to store folkegruppene som lever på Sri Lanka er tamilene og singaleserne.
2. Utenom kristne finner vi mange hinduer og buddhister på Sri Lanka.
3. Den katolske misjonen på Sri Lanka har bidratt til at alle, spesielt de fattige har fått gode utdanningsmuligheter, til at det har vokst frem en kultur der det å delta i sosialt arbeid er viktig og til at familien og vernet om familielivet blir satt i sentrum.

s. 51

1. Noen av grunnene til at regimet i Vietnam har ønsket å bekjempe katolikkene og Den katolske kirken er at de har ansett kristendommen som et fremmedelement i den vietnamesiske kulturen, som tradisjonelt har vært buddhistisk. Vietnam har fra etterkrigstiden hatt et kommunistisk regime. Kristen misjon generelt har av kommunistiske bevegelser og regimer vært sett på som et uttrykk for vestlig kulturimperialisme. Dessuten står Den katolske Kirken for et menneskesyn og en sosiallære som står i skarp motsetning til det synet på menneske og samfunn som kommunismen som ideologi forfekter. Derfor har slike regimer ofte ansett Den katolske kirken som en farlig konkurrent.
2. Her er det meningen at barna selv skal fundere over betydningen av en slik Maria-åpenbaring. Spørsmålet kan diskuteres i plenum. De sentrale føringene her er at de som fikk se jomfru Maria befant seg i en svært presset situasjon. De opplevde at Maria kom til dem og trøstet dem, gav dem gode råd og nytt mot til å holde ut trengslene. Dette betydde veldig mye for disse menneskene; de opplevde at de var spesielle og verdifulle for Gud, og dette fornyet deres tro.